

مقدمه

در عرصه تغییر و تحول، یکی از چالشهای اساسی برای توسعه نوآوریهای آموزشی، عدم تبیین دقیق و عمیق نوآوریها برای جامعه هدف است. در فرآیند تعلیم و تربیت رسمی، ارزشیابی تحصیلی یکی از عوامل مؤثر در آموزش و پرورش به شمار می آید. زیرا از طریق آن، حاصل تلاشهای یک دوره آموزشی تلاشگران و دست‌اندر کاران تألیف، تعلیم و محتوای درسی در بوته سنجش قرار می‌گیرد و ضمن صدور مجوز ارتقای فراگیرندگان به سطح بالاتر، کاستی‌های احتمالی فرآیند آموزش نیز مشخص می‌گردد.

با آن‌که ارزشیابی در مراکز آموزشی به صورت عادت درآمده و سؤالی طرح و تکثیر می‌شود و ارزش کمی آن به صورت نمره در می‌آید و سرنوشت فراگیرندگان را در گذارندن یا توقف در آن درس تعیین می‌کند، نیم‌نگاهی به فلسفه وجودی ارزشیابی تحصیلی یاد آور این نکته است که باید به نتایج حاصل از آن بیشتر توجه کرد. زیرا گذر تحصیلی تنها یکی از موارد استفاده از نتایج ارزشیابی تحصیلی است و استفاده‌های دیگر آن در پی می‌آید.

1. تعیین کیفیت آموزش در کلاس در طول دوره‌روش تدریس معلمان

2. تحلیل محتوای مواد درسی که به صورت گفتارهای هدفمند چاپ شده است.

3. بررسی نیازمندی‌های آموزشی مترتب بر تدریس مواد درسی (تجهیزات آموزشی)

4. ارزشیابی از نیروی انسانی دست‌اندر کار در آموزش.

5. ارائه بازخورد به فراگیرندگان در مورد کاستی‌ها یا ضعف تحصیلی در مفاهیم مواد درسی.

6. تعیین جایگاه هر فراگیرنده در کلاس در میدان رقابت سالم تحصیلی و نیز مقایسه با گذشته تحصیلی او.

البته انجام دادن این حجم ارزشیابی تحصیلی، مستلزم صرف وقت و استفاده از فن آوری رایانه‌ای است که امروزه سخت افزار آن در مراکز آموزشی وجود دارد. کافی است قدری همت و پایداری به خرج داده شود تا ارزشیابی تحصیلی، معنی واقعی‌تر پیدا کند. طرح ارزشیابی توصیفی یکی از نوآوریهای آموزشی است که در دهه ۸۰ به همت سیاستگذاران نظام آموزشی و گروه زیادی از مدیران و معلمان مقطع دبستان ارایه شد. بنابراین اساس، در عرصه شیوه ارزشیابی توصیفی، اضطراب دانش آموزان در رقابت برای نمره گرفتن نیز کاهش می‌یابد و دانش آموز به جای حساسیت برای نمره گرفتن برای یاد گرفتن تلاش می‌کند.

کارشناسان، نقش نمره را در آموزش سنتی، اعلام مبهم میزان موفقیت فرد در دسترسی به انتظارات آموزشی می‌دانند و معتقدند، درالگوی ارزشیابی توصیفی بازخوردهای توصیفی و کیفی جای خالی نمره را پرمی‌کند.

براین اساس، در عرصه شیوه ارزشیابی توصیفی، اضطراب دانش آموزان در رقابت برای نمره گرفتن نیز کاهش می‌یابد و دانش آموز به جای حساسیت برای نمره گرفتن برای یاد گرفتن تلاش می‌کند.

برنامه ریزی، فرآیندی برای رسیدن به اهداف است. برنامه ریزی می تواند، نقش مهمی در کمک به جلوگیری از اشتباهات یا تشخیص فرصتهای پنهان بازی کند. برنامه ریزی به پیش بینی آینده و ساختن آینده تا حدودی قابل تصور کمک می کند. برنامه ریزی یا طرح ریزی یعنی اندیشیدن از پیش. متخصصین از زوایای متعدد برای برنامه ریزی تعاریف متعددی ارائه کرده اند که برخی از آنها از این قرار است:

۱. تعیین هدف، یافتن و ساختن راه وصول به آن،
۲. تصمیم گیری در مورد اینکه چه کارهایی باید انجام گیرد،
۳. تجسم و طراحی وضعیت مطلوب در آینده و یافتن و ساختن راهها و وسایلی که رسیدن به آن را فراهم کند،
۴. طراحی عملیاتی که شیئی یا موضوعی را بر مبنای شیوه ای که از پیش تعریف شده، تغییر بدهد (فیضی، طاهره ۱۳۸۳).

برنامه ریزی، نوعی پدیده عینی اجتماعی است و خصوصیت های ویژه خود را دارد در عین حال، یک رویداد منحصر به فرد نیست که دارای یک ابتدا و انتهای مشخص باشد بلکه یک فرآیند مستمر و دائمی و منعکس کننده تغییرات و در صدد رسیدن به اهداف است. در سازمان های پیچیده امروزی، بدون برنامه ریزی های دقیق، امکان ادامه حیات نیست و برنامه ریزی، مستلزم آگاهی از فرصت ها و تهدیدهای آتی و پیش بینی شیوه مواجهه با آنها است.